

СЕКЦІЯ 14. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ

Артюх О. В.

д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

Яковлєва В. І.

здобувачка освіти спеціальності 076 Підприємництво та торгівля
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

ПОРІВНЯННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ КРАЇН СВІТУ З УКРАЇНОЮ

У процесі розвитку економічних і комерційних відносин між країнами бухгалтерський облік набув певних особливостей. Проте побудова систем обліку та звітності в різних країнах світу має спільні характеристики.

Важливість порівняння систем бухгалтерського обліку полягає в тому, що методологічні принципи українського бухгалтерського обліку знаходяться в процесі адаптації до Міжнародних стандартів фінансової звітності та загальноприйнятих принципів - General Accepted Accounting Principles. Загалом система бухгалтерської звітності в США та Україні дуже схожий, але є й очевидні особливості в методах підготовки [1].

З іншого боку, система бухгалтерського обліку в США характеризується більшою простотою. Загальна нормативно-правова база бухгалтерського обліку та звітності складається буквально з декількох законів, головним чином Закону про цінні папери та біржі. В усіх аудиторських звітах зазначається, що надана фінансова звітність відповідає GAAP (загальноприйнятим принципам бухгалтерського обліку) [2].

Як загальна риса систем бухгалтерського обліку, МСФЗ вимагає підготовки та публікації балансу, звіту про прибутки та збитки, звіту про зміни у власному капіталі, звіту про рух грошових коштів та приміток. Рада зі стандартів фінансового обліку (FASB) в США також вимагає дотримання всіх цих вимог, а також надання додаткової пояснювальної інформації у фінансовій звітності. Американська та українська системи бухгалтерського обліку відрізняються в обліку запасів: згідно з GAAP, запаси дозволяється оцінювати

за методом LIFO, в той час як в Україні цей метод не використовується. Крім того, в Україні один метод обліку запасів повинен застосовуватися до запасів однієї групи, тоді як за GAAP запаси оцінюються за найменшою з двох оцінок: собівартістю або ринковою вартістю.

Крім того, в США переоцінка активів не вимагається. В Україні переоцінка на основі справедливої вартості дозволена відповідно до вимог МСФЗ [3] Згідно з GAAP, амортизація основних засобів нараховується рідко. В Україні амортизація основних засобів розраховується в кожному звітному періоді з використанням різних методів залежно від групи основних засобів.

У США довгострокові інвестиційні активи обліковуються окремо відповідно до рекомендацій Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, як правило, на основі собівартості. У США немає окремого визначення нерухомості, утримуваної як інвестиція. Нерухомість утримується лише для використання або продажу.

Отже, ці системи не є досконалими і мають певні рими, зумовлені відмінностями в ринкових умовах, вимогах до обліку та звітності, а також специфічним розумінням подібних систем бухгалтерського обліку.

Німецька система бухгалтерського обліку ґрунтується на давніх традиціях і зосереджена на суворому дотриманні чинних законів і нормативних актів. Німецька та українська системи бухгалтерського обліку базуються на континентальній моделі і характеризуються високим ступенем залежності від банківської системи та держави.

До інших подібностей можна віднести законодавче регулювання бухгалтерського обліку, а також той факт, що бухгалтерський облік та звітність підпорядковані інтересам державного податкового регулювання та макроекономічного планування. Однак, незважаючи на наведену вище інформацію, між німецькою та українською системами бухгалтерського обліку існує низка відмінностей. Деякі з них пов'язані з тим, що рахунки ведуться для різних цілей і призначені для використання різними користувачами, наприклад, для внутрішнього використання в Україні та для зовнішнього використання в Німеччині. В Україні інформація про діяльність компаній збирається для споживання керівництвом організації та для використання державою. У Німеччині звіти готуються для банківських установ, які є основним джерелом інформації для фінансових запитів та державного управління [3].

Всі правила бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Німеччині містяться в Німецькому торговому кодексі. Зміни до цього закону вносяться Міністерством юстиції Німеччини. Торговий кодекс Німеччини містить повний спектр вимог до окремої фінансової звітності та основні вимоги до

консолідованої фінансової звітності. Німецький комітет зі стандартів фінансової звітності відповідає за доповнення або уточнення основних правил і надання рекомендацій щодо консолідованої фінансової звітності, підготовку нових стандартів і внесення змін до старих стандартів [3].

Рішення Податкового суду та Верховного податкового суду мають велике значення для вирішення питань бухгалтерського обліку в Німеччині. Правила такого обліку в Україні висвітлені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4].

Відповідно до статті 7 вище зазначеного Закону, Рада з методології бухгалтерського обліку діє як консультативно-дорадчий орган при Міністерстві фінансів України [3].

Ще однією відмінністю між українською та німецькою системами бухгалтерського обліку є система оподаткування. Основна відмінність німецької системи оподаткування полягає в тому, що платники податку на прибуток підприємств можуть обирати між двома варіантами збору інформації про прибутки (збитки) в поточній системі бухгалтерського обліку: балансовим або податковим балансом. Для цілей оподаткування німецькі юридичні особи можуть використовувати три типи декларацій з податку на прибуток: KSt 1A, KSt 1B та KSt 1C. На відміну від цього, в Україні та більшості інших європейських країн існує лише один тип податкової декларації.

У Німеччині бухгалтери та податкові інспектори розділені, причому останні вимагають практики та відповідної кваліфікації, незалежно від розміру компанії. В Україні такого поділу немає, і зазвичай один фахівець виконує всі завдання, як для малих і середніх підприємств, які не мають труднощів у податковому регулюванні, так і для великих підприємств, де можуть виникати неоднозначні ситуації. Українська та німецька форми бухгалтерського обліку схожі, оскільки вони визначені міжнародними стандартами і використовуються в усьому світі. Останньою відмінністю між українською та німецькою системами бухгалтерського обліку є використання різного бухгалтерського програмного забезпечення. В Україні дуже популярні такі програми, як 1С та Парус, які використовуються в нашій країні та країнах СНД. У Німеччині є компанії, що пропонують подібні послуги. Найпопулярніша з них - SAP AG. Їхні продукти дорогі, але розробляються індивідуально під законодавство та потреби кожного клієнта [4].

Таким чином, існує багато відмінностей між українською та німецькою системами бухгалтерського обліку, хоча вони базуються на одній і тій самій моделі бухгалтерського обліку. Основна відмінність полягає в тому, що в Німеччині облік ведеться для зовнішнього використання і суворо регламентує оподаткування та кваліфікацію персоналу. Це означає, що бухгалтерський

облік у Німеччині підпорядковується жорстким правилам і стандартам, які визначають, як саме повинна вестися фінансова звітність. Ці правила не лише визначають порядок складання фінансових звітів, але й впливають на процеси оподаткування, що є важливим для забезпечення точності та відповідності законодавчим вимогам.

В Україні ж більше уваги приділяється формі обліку, а не тому, хто є споживачем цієї інформації. Відповідно, українські бухгалтери можуть мати більшу свободу у виборі методів ведення обліку та звітності, що дозволяє їм краще адаптуватися до специфіки діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Панасюк Т. П. Порівняльний аналіз фінансових звітів країн світу за міжнародними та національними стандартами. Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут», 2017. №14. URL : <http://ev.fmm.kpi.ua/issue/view/6460>

2. Ладиченко Л. С. Порівняльна характеристика систем бухгалтерського обліку США та України. Економіка розвитку. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/3785/1.pdf>

3. Соценко, К. О. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НІМЕЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ. *Рекомендовано до друку Вченою радою економічного факультету ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»(протокол № 3 від 03.11. 20 р.), 174.*

4. Георгієва, К. Р. (2022). СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ УКРАЇНИ ТА США: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ. *Оргкомітет*, 43.

